

JAAN EILART:

«TÄNAME TAMME

VIRUMAA VÄGEVUSE EEST.»

● NÄDAL TAGASI PANDI ALUS VIRU HIELE ●

Fosforiidikaevanduste oht ei ole möödas, ütles Jaan Eilart nädal tagasi Viru hiie rajamisel. Hulk inimesi tuli istutama tammedid ja pärnasid otse Kabala fosforiidimaardla peale. Täpsemalt Võlumäe-Linnamäe maastikukaitsealale Nurksel. Veelgi täpsemalt Varese mäele. Sealsamas kõrval kõrgub muistne Nurkse linnamägi, lähikonnas kauni looduse keskel on hulk fosforiidi uurimise tarvis mõeldud puurauke. Ilma eesti rahva üksmeelse vastuseisuta oleks see osa Pandivere kõrgustikust muudetud tehiskõrbeks. Kuid veed, mis kaovad Pandiverelt, kaovad mõne aja pärast tervest Eestist. Jaan Eilarti arvates on aga Eestiski inimesi, kes fosforiidi kaevandamist ei välista. Nüüd siis juba selle nimel, et Eesti riigi rahakotti täita.

Tammik hõlbustab inimese suhtlemist loodusega.

Viru hiie rajamise eestvedaja oli Tallinna Tehnikaülikooli õppejõud Ülo Sinisalu. Ta arvab, et aastatuhandeid enam tagasi keerata ei saa ja sellist hiit nagu muinaseestlastel pole võimalik luua. Sinisalu meelest ei pea Viru hiisi jäljendama taarausulistele püha tammikut: Viru hiis on püsiv mälestusmärk fosforiidi-võitlusele ning peaks ka hõlbustama inimeste suhtlemist loodusega ja lähendama neid. Ta rõhutas, et hiis vajab inimese järelevalvet ka kümne aasta ja aastakümnete möödudes. Igaüks peaks enda istutatud puu eest hoolitsema. Üldine korrahoid jääb suuresti lähedal asuva Põlula kooli õlgadele. Direktor Ilmar Järg kõneles oma plaanidest, kuidas hiit edasi kujundada.

ESIMESED PUUD SAID MULDA

Muusikalisi vahepalu pakkusid Põdrangu kandlemängijad ja Põlula laululapsed. Puuistikud ning labidad olid valmis pandud ja

istutamiseks kõlblikud kohadki nummerdatud puukepikestega märgitud. Varese mäel kasvab juba praegu keskmise suurusega mets. Tammed ja pärnad said juured mulda teiste puude varju. See pidigi neile hästi sobima. Igaüks sai enda istutatud puu kepikesel olnud numbri järgi registreerida. Tammiku rajamine sujus heitlikule ilmale ja viledale tuulele vaatamata ladusalt. Oma käed tegid mullaseks kirikuõpetaja Madis Oviir, maa vanem Lembit Kaljuvee ja paljud teised. Põlula lapsed kogunesid ümber istutatud puu ja lasksid kõlada kaunitel lauluviisidel.

TAMM ON EUROOPA TUNNUS

Eesti on Euroopa põhjapoolsem maa, kus tamm veel normaalselt kasvab, kõneles Jaan Eilart. Ta ütles, et tamme levimise piiri järgi tõmmatakse ka Euroopa piiri. «Eesti on arvatud Euroopasse kuuluvaks, sest siin kasvab tamm,» sõnas Eilart. Kusagil Eestis pole nii palju tammi kui Virumaal. Loetlegem: Lasila, Mädaape, Vinni, Rakvere. Kunagi oli Pandivere kõrgustikul tammemetsi 10% kõigist metsadest. Nüüd on tammi imevähe alles jäänud. Tammesegused metsad muudeti kõigepealt põllumaaks, sest tamm kui huumuse looja loob viljaka mulla. Jaan Eilart arvab, et tammemetsa istutamine on ka samm oma isamaa endise näo taastamise poole. Ta lõpetas nii: «Nii kaua, kuni see tammik siin püsib, aga ta püsib tuhat aastat, nii kaua ei tohi mingit auku siia maasse tulla. Kuni kirves ei olnud tamme juurte peal, püsib Virumaa.»

Kõnelesid veel Viru-Jaagupi kirikuõpetaja Madis Oviir, Rägavere külanõukogu esimees Rein Sinitamm ning Ida- ja Lääne-Viru volikogu esindajad. Hiie rajamist juhatas Valdur Liiv.

Evar POST